

Смерницький Дем'ян Вікторович,доктор юридичних наук, професор, заступник директора
ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0001-6066-0324**Тригубенко Марина Володимирівна,**кандидат юридичних наук, старший дослідник, заступник
начальника відділу ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0001-7646-3595**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО
РИНКОВОГО НАГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВОЇ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

У статті розглянуто питання правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання. Метою здійснення ринкового нагляду є вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів з відповідним інформуванням про це громадськості щодо продукції, яка при її використанні за призначенням або за обґрунтовано передбачуваних умов і при належному встановленні та технічному обслуговуванні становить загрозу суспільним інтересам чи яка в інший спосіб не відповідає встановленим вимогам.

Ключові слова: *правове регулювання, державний ринковий нагляд, технічне регулювання.*

Постановка проблеми. Питання правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання є вкрай актуальним важелем забезпечення безпеки та якості продукції, яка виробляється підприємствами та споживається людьми. Проведення наукових досліджень правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду щодо забезпечення виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції або пов'язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх убачається актуальним.

Актуальність теми дослідження підтверджується станом нерозкритості питання щодо правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання.

Стан дослідження. Науковий аналіз правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання здійснювали численні вчені. Серед них слід виокремити таких: Ю.П. Битяк, В.В. Галуцько, В.М. Гаращук, Ю.В. Гридасов, О.В. Дьяченко, О.М. Єщук, А.А. Іванишук, Б.О. Кістяківський, С.О. Короед, О.В. Кузьменко, В.І. Курило, І.М. Риженко, Р.Д. Саунін, Я.О. Тицька, І.М. Ямкова та ін.

Метою та завданням статті є дослідження особливостей правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання.

Викладення основного матеріалу. Досліджуючи питання адміністративно-правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання зазначимо, що право людини на якісну та безпечну продукцію, а також на дотримання екологічних норм щодо безпечного довкілля передбачено рядом норм Конституції України [1].

Так, відповідно до ст. 3 Конституції України людина її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Стаття 16 передбачає забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України.

Крім того, кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань (ст. 27).

Також до обов'язку держави відповідно до ст. 42 належить захист права споживачів, здійснення контролю за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт.

Стосовно безпечного довкілля, то кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля (ст. 50) та кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі (ст. 66).

Отже, з наведеного можна дійти висновку, що держава повинна забезпечувати встановлення відповідних норм щодо захисту життя та здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони природи, якості та безпечності продукції та послуг, а також здійснювати певні заходи стосовно контролю за їх дотриманням.

Згідно із ст. 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» технічне регулювання це – правове регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції або пов'язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання шляхом оцінки відповідності та/або державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції чи інших видів державного нагляду (контролю) [2].

Норми щодо безпечності та якості продукції встановлюються в нормативно-правових актах – технічних регламентах та відповідно до Закону України «Про стандартизацію» [3] у нормативних документах – національних стандартах, технічних умовах та кодексах усталеної практики.

Державний ринковий нагляд є інструментом щодо перевірки виконання підприємствами, які виготовляють продукцію, норм, встановлених у нормативно-правових та нормативних документах стосовно безпеки та якості зазначеної продукції.

Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» [4] встановлює правові та організаційні засади здійснення державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції.

Державний ринковий нагляд це – діяльність органів ринкового нагляду з метою забезпечення відповідності продукції встановленим вимогам, а також забезпечення відсутності загроз суспільним інтересам. Сфера відповідальності органу ринкового нагляду встановлена переліком видів продукції, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 року № 1069 [5], щодо яких відповідний орган ринкового нагляду здійснює ринковий нагляд.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного ринкового нагляду, у межах сфери своєї відповідальності є органом державного ринкового нагляду.

Згідно зі ст. 2 дія цього Закону [4] не поширюється на відносини, пов'язані із здійсненням нагляду та контролю такої продукції: послуги та роботи; харчові продукти, харчові добавки, ароматизатори, дієтичні добавки та допоміжні матеріали для переробки харчових продуктів; продукти тваринного походження; корми, кормові добавки та премікси; живі рослини і тварини; продукція людського, рослинного і тваринного походження, що безпосередньо використовується як репродуктивний матеріал, призначений для відтворення; спирт, алкогольні напої та тютюнові вироби; лікарські засоби та ветеринарні препарати; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори; ядерні установки, об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами, ядерні матеріали, радіоактивні відходи, інші джерела іонізуючого випромінювання; вироби військового призначення; об'єкти будівництва, визначені Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» [6]; об'єкти авіаційної діяльності; дорогоцінні метали, дорогоцінне каміння, дорогоцінне каміння органічного утворення та напівдорогоцінне каміння, вироби з них (ювелірні та побутові) та матеріали, що їх містять.

Метою здійснення ринкового нагляду є вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів з відповідним інформуванням про це громадськості щодо продукції, яка при її використанні за призначенням або за обґрунтовано передбачуваних умов і при належному встановленні та технічному обслуговуванні становить загрозу суспільним інтересам чи яка в інший спосіб не відповідає встановленим вимогам.

Державний контроль продукції це – діяльність митних органів із забезпечення відповідності продукції, що ввозиться на митну територію України для вільного обігу, встановленим вимогам, а також забезпечення відсутності загроз від такої продукції суспільним інтересам (далі – контроль продукції). Метою здійснення контролю продукції є забезпечення відповідності продукції, що ввозиться на митну територію України, встановленим вимогам до моменту її випуску у вільний обіг на митній території України та недопущення ввезення на митну територію України продукції, яка становить серйозний ризик суспільним інтересам.

Суб'єкти господарювання під час здійснення ринкового нагляду та контролю продукції мають право: вимагати від посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд і контроль продукції, додержання вимог законодавства; перевіряти наявність у посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд та контроль продукції, наявність службових посвідчень; одержувати від посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд, копії посвідчень (направлень) на проведення перевірок та не допускати їх до проведення перевірок, якщо вони не надали копії таких документів; бути присутніми під час здійснення всіх заходів ринкового нагляду; одержувати в установленому порядку від органів ринкового нагляду і митних органів необхідну, доступну та достовірну інформацію про результати ринкового нагляду і контролю продукції; вимагати від посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд та контроль продукції, забезпечення конфіденційності

будь-якої інформації, одержаної під час здійснення ринкового нагляду та контролю продукції, крім випадків, визначених цим та іншими законами України; оскаржувати в установленому законом порядку будь-які рішення, приписи, дії та бездіяльність органів ринкового нагляду, митних органів та їх посадових осіб; звертатися за захистом своїх прав та інтересів до суду; вживати за власною ініціативою заходів щодо запобігання та уникнення ризиків, які становить продукція, що надається ними на ринку, забезпечення відповідності цієї продукції встановленим вимогам та усунення порушень вимог, встановлених законодавством; отримувати безоплатну консультативну допомогу від органу ринкового нагляду з метою запобігання порушенням під час здійснення заходів державного ринкового нагляду; при проведенні планової перевірки не допускати посадових осіб, які здійснюють ринковий нагляд, до проведення перевірки характеристик продукції, не зазначеної у відповідному секторальному плані ринкового нагляду.

Суб'єкти господарювання під час здійснення ринкового нагляду та контролю продукції користуються іншими правами, визначеними Законом України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» [7], іншими нормативно-правовими актами (у тому числі технічними регламентами).

Обов'язки суб'єктів господарювання полягають:

у зобов'язанні надавати на запит органів ринкового нагляду документацію, що дає змогу ідентифікувати: суб'єкта господарювання, який поставив їм продукцію; суб'єкта господарювання, якому вони поставили продукцію;

зобов'язанні надавати документацію, визначену законодавством, протягом строку, встановленого відповідним технічним регламентом, а якщо такий строк технічним регламентом не встановлено – протягом десяти років після того, як їм було поставлено відповідну продукцію, та протягом десяти років після того, як вони поставили відповідну продукцію.

До суб'єктів, які організовують ринковий нагляд та здійснення контролю за продукцією, належать: Кабінет Міністрів України; органи ринкового нагляду; органи, що здійснюють контроль продукції (митні органи).

Відповідно до ст. 22 Закону [4] заходами ринкового нагляду є: перевірки характеристик продукції, у тому числі відбір зразків продукції та їх експертиза (випробування); обмежувальні (корегувальні) заходи, що включають обмеження надання продукції на ринку, заборону надання продукції на ринку, вилучення продукції з обігу, відкликання продукції; контроль стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів; попередження органами ринкового нагляду споживачів (користувачів) про виявлену цими органами небезпеку, що становить продукція.

Відбір зразків продукції здійснюється за умови повного відшкодування власнику такої продукції їх вартості. Відбір зразків продукції і проведення їх експертизи (випробування) здійснюються відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [8]. Експертиза (випробування) зразків продукції проводиться у випробувальних лабораторіях чи інших організаціях, акредитованих на право проведення таких робіт Національним органом з акредитації, на підставі договорів, укладених з ними органами ринкового нагляду.

З метою автоматизованої підтримки заходів ринкового нагляду і контролю продукції створюється Національна інформаційна система ринкового нагляду, яка складається з електронного реєстру рішень органів ринкового нагляду та електронної системи обміну повідомленнями між органами ринкового нагляду та митними органами.

До порушників, які вводять в обіг небезпечну та неякісну продукцію, застосовують відповідно до чинного законодавства адміністративно-господарські санкції у вигляді штрафу.

Відповідно до ст. 188³⁷ Кодексу України про адміністративні правопорушення [9] невиконання законних вимог посадових осіб органів ринкового нагляду та їх територіальних органів щодо проведення перевірки, ненадання їм передбаченої законодавством інформації чи надання недостовірної інформації, створення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків – тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Згідно зі ст. 227 Кримінального кодексу України [10] умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції, тобто такої продукції, що не відповідає вимогам щодо безпечності продукції, встановленим нормативно-правовими актами, якщо такі дії вчинені у великих розмірах, – караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Закон України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» установлює правові та організаційні засади введення в обіг в Україні нехарчової продукції і забезпечення її безпечності [11].

Дія цього Закону поширюється на всю продукцію, стосовно якої технічними регламентами не встановлено спеціальні вимоги щодо забезпечення її безпечності, за винятком таких видів продукції: послуги та роботи; харчові продукти; продукти тваринного походження; корми, кормові добавки та премікси; живі рослини і тварини; продукція людського, рослинного і тваринного походження, що безпосередньо використовується як репродуктивний матеріал, призначений для відтворення; спирт, алкогольні напої та тютюнові вироби; лікарські засоби та ветеринарні препарати; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори; ядерні матеріали, спеціальні матеріали, що розщеплюються, інша продукція у сфері використання ядерної енергії; вироби військового призначення; об'єкти будівництва; продукція, що була у вжитку, поставлена як предмет антикваріату або як продукція, що підлягає ремонту чи відновленню перед її використанням, за умови, що постачальник надає інформацію особі, якій ця продукція постачається, про необхідність її ремонту чи відновлення; об'єкти авіаційної діяльності; дорогоцінні метали, дорогоцінне каміння, дорогоцінне каміння органогенного утворення та напівдорогоцінне каміння, вироби з них (ювелірні та побутові) та матеріали, що їх містять.

Безпечна нехарчова продукція (далі – продукція) – будь-яка продукція, яка за звичайних або обґрунтовано передбачуваних умов використання (у тому числі щодо строку служби та за необхідності введення в експлуатацію вимог стосовно встановлення і

технічного обслуговування) не становить жодного ризику чи становить лише мінімальні ризики, зумовлені використанням такої продукції, які вважаються прийнятними і не створюють загрози суспільним інтересам, з урахуванням: характеристик продукції, у тому числі її складу, упаковки, вимог щодо встановлення і технічного обслуговування; впливу продукції на іншу продукцію, якщо вона буде використовуватися разом з нею; попереджень, що містяться на етикетці продукції, в інструкції з її використання та знищення, а також в іншій інформації стосовно продукції; застережень щодо споживання чи використання продукції певними категоріями населення (дітьми, вагітними жінками, людьми похилого віку та ін.).

Відповідно до ст. 8 Закону [11] виробники зобов'язані:

1) зазначати на продукції або її упаковці найменування та місцезнаходження виробника, назву, тип або номер моделі, номер партії або серійний номер, назви складових частин тощо у випадках та в порядку, визначених законодавством;

2) проводити за власною ініціативою експертизу (випробування) зразків продукції, що введена в обіг під їхньою торговельною маркою;

3) розглядати звернення споживачів (користувачів) щодо безпечності продукції, введеної в обіг під їхньою торговельною маркою, вживати за результатами такого розгляду необхідних заходів та вести облік таких звернень;

4) за необхідності інформувати розповсюджувачів відповідної продукції про заходи, вжиті відповідно до пунктів 2 і 3 цієї частини;

5) надавати (в межах своєї діяльності) споживачам (користувачам) інформацію, яка дає їм можливість оцінювати ризики, притаманні продукції протягом звичайного або обґрунтовано передбачуваного строку її використання, якщо такі ризики є не відразу очевидними, без належних попереджень, та яка дає змогу споживачам (користувачам) вживати запобіжних заходів щодо таких ризиків. Наявність таких попереджень не звільняє виробника від обов'язку додержання інших вимог, встановлених цим Законом та прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами;

6) з урахуванням характеристик продукції, яку вони постачають, вживати заходів: щодо інформування споживачів (користувачів) про ризики, які може становити ця продукція; щодо уникнення ризиків, у тому числі видалення продукції з обігу, попередження споживачів (користувачів) про ризики, які може становити продукція, відкликання продукції;

7) якщо їм стало відомо або має бути відомо на підставі наявної в них інформації, що продукція, яку вони ввели в обіг, становить ризики для споживачів (користувачів), несумісні із загальною вимогою щодо безпечності продукції, негайно повідомляти про це відповідний орган державного ринкового нагляду, в тому числі про вжиті заходи із забезпечення безпечності такої продукції;

8) співпрацювати (в межах своєї діяльності) з органами державного ринкового нагляду з питань вжиття заходів щодо уникнення ризиків, які становить продукція, що була поставлена або постачається ними.

Обов'язки розповсюджувачів встановлені ст. 9 Закону [11], а саме:

1) надавати споживачам (користувачам), а також виробникам, розповсюджувачам

у ланцюгу постачання відповідної продукції інформацію про ризики, які становить ця продукція;

2) надавати відповідному органу державного ринкового нагляду та іншим заінтересованим особам інформацію, необхідну для відстеження походження відповідної продукції;

3) співпрацювати (в межах своєї діяльності) з виробниками та органами державного ринкового нагляду у здійсненні заходів щодо уникнення ризиків, які становить продукція;

4) сприяти виробникам у вжитті ними заходів щодо забезпечення безпечності продукції;

5) не постачати продукцію, про яку їм відомо або має бути відомо на підставі наявної в них інформації, що ця продукція не відповідає вимогам щодо забезпечення безпечності продукції;

6) якщо їм стало відомо або має бути відомо на підставі наявної в них інформації, що продукція, яку вони розповсюдили, становить ризики для споживачів (користувачів), несумісні із загальною вимогою щодо безпечності продукції, негайно повідомляти про це відповідний орган державного ринкового нагляду, в тому числі про вжиті заходи із забезпечення безпечності такої продукції;

7) співпрацювати (в межах своєї діяльності) з органами державного ринкового нагляду з питань вжиття заходів щодо уникнення ризиків, які становить продукція, що була поставлена або постачається ними.

Постановою Кабінету Міністрів від 26 грудня 2011 року № 1410 затверджено Порядок розроблення та перегляду секторальних планів ринкового нагляду, моніторингу та звітування про їх виконання [12].

Секторальний план – це план, відповідно до якого орган ринкового нагляду здійснює у межах сфери своєї відповідальності ринковий нагляд щодо продукції певного виду (типу), категорії та/або групи, визначає її належність до певного ступеня ризику та план, на підставі якого митні органи здійснюють контроль продукції.

Крім того, у сфері ринкового нагляду введено низку нормативно-правових актів з різних питань забезпечення зазначеної діяльності, які регулюють відповідні суспільні відносини, а саме:

Порядок відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2007 року № 1280 [13];

Порядок відшкодування суб'єктом господарювання вартості відібраних зразків нехарчової продукції та проведення їх експертизи (випробування), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 року № 921 [14];

Порядок здійснення контролю стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 жовтня 2011 року № 1017 [15];

Порядок функціонування національної інформаційної системи державного ринкового нагляду, внесення до неї відомостей і подання повідомлень, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1397 [16];

Порядок функціонування системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик, та подання повідомлень для внесення до неї, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1398 [17];

Порядок ведення обліку звернень споживачів (користувачів) та здійснення моніторингу нещасних випадків та випадків заподіяння шкоди здоров'ю людей внаслідок споживання (користування) нехарчової продукції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1400 [18];

Порядок подання повідомлення про продукцію, яка не відповідає загальній вимозі щодо безпечності продукції, органам державного ринкового нагляду, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1401 [19];

Порядок здійснення державного контролю нехарчової продукції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1403 [20];

Ступені ризику видів нехарчової продукції та критерії, за якими визначається належність нехарчової продукції до відповідних ступенів ризику, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1404 [21];

Порядок реалізації та знищення використаних під час проведення експертизи (випробування) зразків нехарчової продукції, що були відібрані в межах здійснення державного ринкового нагляду, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1406 [22];

Методика вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1407 [23];

Форма, опис знака відповідності технічним регламентам, правила та умови його нанесення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1184 [24];

Порядок надання органами державного ринкового нагляду безоплатної консультаційної підтримки суб'єктам господарювання з питань здійснення державного ринкового нагляду, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2020 року № 75 [25];

Типові форми документів у сфері державного ринкового нагляду і державного контролю продукції, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19 квітня 2019 року № 667 [26].

Висновки. Підбиваючи певні підсумки розгляду питання правового регулювання відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання, до суб'єктів правових відносин у зазначеній сфері необхідно віднести: Кабінет Міністрів України; органи державного ринкового нагляду (центральні органи виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного ринкового нагляду у межах сфери своєї відповідальності); органи, що здійснюють контроль продукції (митні органи); випробувальні лабораторії чи інші організації, акредитовані на право проведення таких робіт Національним органом з акредитації, на підставі договорів, укладених з ними органами ринкового нагляду; суб'єкти господарювання (виробники продукції, розповсюджувачі продукції); споживачі (користувачі) продукції.

Правове регулювання щодо впорядкування суспільних відносин у сфері державного ринкового нагляду як складової технічного регулювання, що здійснюється державою за допомогою права і сукупності правових засобів, базується на нормативно-правовій базі, яка складається із Конституції України [1], законів України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [2], «Про стандартизацію» [3], «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» [4], «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [8] та «Про загальну безпечність нехарчової продукції» [7], Кодексу України про адміністративні правопорушення [9], Кримінального кодексу України [10], низки постанов Кабінету Міністрів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 14. Ст. 96.
3. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 31. Ст. 1058.
4. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 р. № 2735-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 21. Ст. 144.
5. Про затвердження переліку видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд: постанова Каб. Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1069. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).
6. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 34. Ст. 343.
7. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 р. № 2736-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 22. Ст. 145.
8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2007. № 29. Ст. 389.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.
10. Кримінальний кодекс України: станом на 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
11. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 р. № 2736-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 22. Ст. 145.
12. Про затвердження Порядку розроблення та перегляду секторальних планів ринкового нагляду, моніторингу та звітування про їх виконання: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1410. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).
13. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: постанова Каб. Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).
14. Деякі питання відшкодування суб'єктом господарювання вартості відібраних зразків нехарчової продукції та проведення їх експертизи (випробування): постанова Каб. Міністрів України від 31.08.2011 р. № 921. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).
15. Про затвердження Порядку здійснення контролю стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів: постанова Каб. Міністрів України від 05.10.2011 р. № 1017. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

16. Про затвердження Порядку функціонування національної інформаційної системи державного ринкового нагляду, внесення до неї відомостей і подання повідомлень: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1397. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

17. Про затвердження Порядку функціонування системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик, та подання повідомлень для внесення до неї: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1398. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

18. Деякі питання захисту права споживачів (користувачів) щодо безпечності нехарчової продукції: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1400. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

19. Про затвердження Порядку подання повідомлення про продукцію, яка не відповідає загальній вимозі щодо безпечності продукції, органам державного ринкового нагляду: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1401. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

20. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю нехарчової продукції: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1403. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

21. Про затвердження ступенів ризику видів нехарчової продукції та критеріїв, за якими визначається належність нехарчової продукції до відповідних ступенів ризику: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1404. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

22. Питання реалізації та знищення використаних під час проведення експертизи (випробування) зразків нехарчової продукції, що були відібрані в межах здійснення державного ринкового нагляду: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1406. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

23. Про затвердження Методики вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів: постанова Каб. Міністрів України від 26.12.2011 р. № 1407. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

24. Про затвердження форми, опису знака відповідності технічним регламентам, правил та умов його нанесення: постанова Каб. Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1184. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

25. Про затвердження Порядку надання органами державного ринкового нагляду безоплатної консультаційної підтримки суб'єктам господарювання з питань здійснення державного ринкового нагляду: постанова Каб. Міністрів України від 12.02.2020 р. № 75. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

26. Про затвердження типових форм документів у сфері державного ринкового нагляду і державного контролю продукції: наказ М-ва економічного розвитку і торгівлі України від 19.04.2019 р. № 667. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 26.03.2024).

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy. "The Constitution of Ukraine": adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996. No. 30. Art. 141 [in Ukrainian].

2. Pro tekhnichni rehlementy ta otsinku vidpovidnosti. "On technical regulations and conformity assessment": Law of Ukraine dated January 15, 2015 No. 124-VIII. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2015. No. 14. Art. 96 [in Ukrainian].

3. Pro standartyzatsiiu. "On standardization": Law of Ukraine dated June 5, 2014 No. 1315-VII. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2014. No. 31. Art. 1058 [in Ukrainian].

4. Pro derzhavnyi rynkovyi nahliad i kontrol nekharchovoi produktsii. "On state market supervision and control of non-food products": Law of Ukraine dated December 2, 2010 No. 2735-VI. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2011. No. 21. Art. 144 [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia pereliku vydiv produktsii, shchodo yakykh orhany derzhavnoho rynkovoho nahliadu zdiysniut derzhavnyi rynkovyi nahliad. "On approval of the list of types of products in respect of which state market surveillance bodies carry out state market surveillance": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 28, 2016 No. 1069. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024). [in Ukrainian].

6. Pro rehulivannia mistobudivnoi diialnosti. "On regulation of urban planning activities": Law of Ukraine dated February 17, 2011 No. 3038-VI. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2011. No. 34. Art. 43 [in Ukrainian].

7. Pro zahalnu bezpechnist nekharchovoi produktsii. "On the general safety of non-food products": Law of Ukraine dated December 2, 2010 No. 2736-VI. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2011. No. 22. Art. 145 [in Ukrainian].

8. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti. "On the basic principles of state supervision (control) in the sphere of economic activity": Law of Ukraine dated April 5, 2007 No. 877-V. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2007. No. 29. Art. 389 [in Ukrainian].

9. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia. "Code of Ukraine on Administrative Offenses": as of December 7, 1984 No. 8073-X. *Bulletion of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR*. 1984. Addendum to No. 51. Art. 1122 [in Ukrainian].

10. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. "Criminal Code of Ukraine": as of April 5, 2001 No. 2341-III. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2001. No. 25–26. Art. 131 [in Ukrainian].

11. "On general safety of non-food products": Law of Ukraine dated December 2, 2010 No. 2736-VI. *Bulletion of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2011. No. 22. Art. 145 [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia ta perehliadu sektoralnykh planiv rynkovoho nahliadu, monitorynhu ta zvituvannia pro yikh vykonannia. "On the approval of the Procedure for the development and revision of sectoral plans for market supervision, monitoring and reporting on their implementation": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1410. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennia Poriadku vidboru zrazkiv produktsii dlia vyznachennia yii yakisnykh pokaznykiv ta formy akta vidboru zrazkiv produktsii. "On the approval of the Procedure for the selection of product samples to determine their quality indicators and the form of the act of selection of product samples": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 31, 2007 No. 1280. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

14. Deiaki pytannia vidshkoduvannia subiektom hospodariuvannia vartosti vidibranykh zrazkiv nekharchovoi produktsii ta provedennia yikh ekspertyzy (vyprobuvannia). "Some issues of reimbursement by the business entity of the cost of selected samples of non-food products and their examination (testing)": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 31, 2011 No. 921. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

15. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia kontroliu stanu vykonannia rishen pro vzhytta obmezhuvalnykh (korehuvalnykh) zakhodiv. "On the approval of the Procedure for monitoring the state of implementation of decisions on taking restrictive (corrective) measures": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 5, 2011 No. 1017. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

16. Pro zatverdzhennia Poriadku funktsionuvannia natsionalnoi informatsiinoi systemy derzhavnoho rynkovoho nahliadu, vnesennia do nei vidomostei i podannia povidomlen. "On approving the Procedure for the functioning of the national information system of state market supervision, entering information into it and submitting notifications": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1397. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

17. Pro zatverdzhennia Poriadku funktsionuvannia systemy operatyvnoho vzaiemnoho spovishchennia pro produktsiiu, shcho stanovyt seriozniy ryzyk, ta podannia povidomlen dlia vnesennia do nei. "On the approval of the Procedure for the operation of the system of operational mutual notification of products that pose a serious risk and the submission of notifications for inclusion in it": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1398. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

18. Deiaki pytaiia zakhystu prava spozhyvachiv (korystuvachiv) chshodo bezpechnosti nekharchovoi produktsii. "Some issues of costumers (users) rights protection regardindg the sefety of non-products": Resolution of the Cabinet of the Ministry of Ukraine of December 26, 2011 No. 1400. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

19. Pro zatverdzhennia Poriadku podannia povidomlennia pro produktsiiu, yaka ne vidpovidaie zahalnyi vymozi shchodo bezpechnosti produktsii, orhanam derzhavnoho rynkovoho nahliadu. "On the approval of the Procedure for reporting products that do not meet the general requirement for product safety to state market surveillance bodies": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1401. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

20. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnenia derzhavnoho kontroliu nekharchovoi produktsii. "On approval of the Procedure for state control of non-food products": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1403. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

21. Pro zatverdzhennia stupeniv ryzyku vydiv nekharchovoi produktsii ta kryteriiv, za yakymy vyznachaietsia nalezhnist nekharchovoi produktsii do vidpovidnykh stupeniv ryzyku. "On the approval of the degrees of risk of types of non-food products and the criteria used to determine whether non-food products belong to the corresponding degrees of risk": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1404. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

22. Pytannia realizatsii ta znyshchennia vykorystanykh pid chas provedennia ekspertyzy (vyprobuvannia) zrazkiv nekharchovoi produktsii, shcho byly vidibrani v mezhakh zdiisnennia derzhavnoho rynkovoho nahliadu. "The issue of the sale and destruction of samples of non-food products used during examination (testing), within the framework of state market surveillance": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1406. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

23. Pro zatverdzhennia Metodyky vzhytia obmezhuvalnykh (korehuvalnykh) zakhodiv. "On the approval of the Methodology for taking restrictive (corrective) measures": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 26, 2011 No. 1407. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

24. Pro zatverdzhennia formy, opysu znaka vidpovidnosti tekhnichnym rehlementam, pravyl ta umov yoho nanesennia. "On approval of the form, description of the sign of compliance with technical regulations, rules and conditions for its application": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 30, 2015 No. 1184. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

25. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia orhanamy derzhavnoho rynkovoho nahliadu bezoplatnoi konsultatsiinoi pidtrymky subiektam hospodariuvannia z pytan zdiisnennia derzhavnoho rynkovoho nahliadu. "On the approval of the Procedure for the provision of free advisory support by state market surveillance bodies to business entities on issues of state market surveillance": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 12, 2020 No. 75. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

26. Pro zatverdzhennia typovykh form dokumentiv u sferi derzhavnoho rynkovoho nahliadu i derzhavnoho kontroliu produktsii. "On the approval of standard forms of documents in the field of state

market supervision and state control of products”: Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated April 19, 2019 No. 667. URL: zakon.rada.gov.ua (Date of Application: 26.03.2024) [in Ukrainian].

UDC 346.544:351.822

Smernytskyi Demian,

Doctor of Juridical Sciences, Professor, Deputy Director of the State
Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-6066-0324

Tryhubenko Maryna,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Deputy Head
of the Department, State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-7646-3595

LEGAL FRAMEWORK GOVERNING RELATIONS IN THE SPHERE OF STATE MARKET SUPERVISION AS A COMPONENT OF TECHNICAL REGULATION

This article addresses the topic of the legal framework governing relations within the sphere of state market supervision, which constitutes a component of technical regulation. The objective of market surveillance is to implement corrective measures, accompanied by the dissemination of pertinent public information, in relation to products that, when utilized for their intended purpose or under reasonably foreseeable conditions and when properly installed and maintained, present a risk to the public interest or fail to meet the established requirements. State control of products is the area of customs authorities' activities aimed at ensuring compliance of products imported into the customs territory of Ukraine for free circulation with the established requirements, as well as ensuring that such products do not pose a threat to the public interest. The purpose of product control is to guarantee the conformity of products entering Ukraine's customs territory with the established standards before their release for free circulation within the territory. Additionally, the objective is to prevent the importation of products that pose a significant risk to the public interest. In the course of market surveillance and control of products, business entities are entitled to: require officials responsible for market surveillance and control of products for compliance with the law; control the availability of certificates for officials carrying out market surveillance and control of products; to obtain copies of certificates (instructions) for conducting inspections from market surveillance officials and to prevent them from conducting inspections if they have not provided copies of such documents; to be present at all market surveillance activities; to receive from market surveillance authorities and customs authorities, in accordance with the established procedure, necessary, accessible and reliable information on the results of market surveillance and product control; to require from the officials carrying out market surveillance and control of products to ensure confidentiality of any information obtained in the course of market surveillance and control of products, except for the cases defined by this and other laws of Ukraine; to appeal against decisions, instructions, actions and inactions of

© Smernytskyi Demian, Tryhubenko Maryna, 2024

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2024.2\(64\).7](https://doi.org/10.36486/np.2024.2(64).7)

Issue 2(64) 2024

<https://naukaipravookhorona.com/>

market surveillance authorities, customs authorities and their officials in accordance with the procedure established by law; to apply to the court for protection of his rights and interests; to take measures on their own initiative to prevent and avoid risks posed by the products they place on the market, to ensure that these products comply with the established requirements and to eliminate non-compliance with the requirements established by law; receive free advice from the market surveillance authority to prevent violations during the implementation of government market surveillance measures; in the course of a routine inspection, market surveillance officials are precluded from examining the characteristics of products that are not explicitly delineated in the pertinent sectoral market surveillance plan.

Summarizing certain results of consideration of the issue of legal regulation of relations in the sphere of state market supervision as a component of technical regulation to the subjects of legal relations in this sphere it is necessary to include: the Cabinet of Ministers of Ukraine; state market surveillance authorities (central executive authorities that implement state policy in the field of state market surveillance within their area of responsibility); product control authorities (customs authorities); testing laboratories or other organizations accredited to carry out such work by the National Accreditation Body on the basis of agreements concluded with them by market surveillance authorities; business entities (manufacturers of products, distributors of products); consumers (users) of products.

Keywords: legal regulation, state market supervision, technical regulation.

Отримано 02.04.2024